

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.002.01.2020

Jerzy Szczepański
Podkarpacki Wojewódzki Inspektor
Inspekcji Handlowej
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej
w Rzeszowie
ul. 8 Marca 5, 35-065 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/060 Eliminacja z obrotu paliw stałych niespełniających norm jakościowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Rzeszowie, ul. 8 Marca 5, 35-065 Rzeszów, dalej: „Inspektorat”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Szczepański, Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Rzeszowie, od dnia 13 czerwca 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie organizacyjne Wojewódzkich Inspektoratów IH do realizacji zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła.2. Wywiązywanie się Wojewódzkich Inspektoratów Inspekcji Handlowej z nałożonych na nich obowiązków dotyczących kontroli jakości paliw stałych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Paweł Adamski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/4/2020 z dnia 09.01.2020 r.2. Paweł Rakowski, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr LRZ/31/2020 z dnia 03.02.2020 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Rzeszowie w kontrolowanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W kontroli ustalono, że Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Rzeszowie (dalej: „Inspektor Wojewódzki”), dostosował strukturę organizacyjną Inspektoratu do nowych zadań, a także skierował pracowników odpowiedzialnych za zadania związane z kontrolą jakości paliw stałych na szkolenia w tym zakresie.

Przed podjęciem kontroli w Inspektoracie były prowadzone analizy prawdopodobieństwa wystąpienia nieprawidłowości w działalności podmiotów prowadzących handel paliwami stałymi.

Kontrole były przeprowadzane zgodnie przepisami prawa oraz z procedurami określonymi przez Prezesa UOKiK.

Inspektor Wojewódzki, w wyznaczonych terminach, zrealizował wszystkie kontrole zlecone przez Prezesa UOKiK na podstawie przepisu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o *Inspekcji Handlowej*³, dotyczące wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości paliw stałych, a także przeprowadzał kontrolę jakości paliw stałych w podmiotach wskazywanych przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 12 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o *systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw*⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej do realizacji zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła

Opis stanu
faktycznego

1.1

Inspektor Wojewódzki, po wejściu w życie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o *zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej*⁶, nie podejmował działań informacyjnych skierowanych do konsumentów oraz przedsiębiorców związanych z poszerzeniem kompetencji Inspekcji Handlowej, w zakresie działań związanych z kontrolą jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1668, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 660, ze zm.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz.U. z 2018 r., poz. 1654.

Według wyjaśnień Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej, działania informacyjne Inspekcji ograniczały się do udzielania przedsiębiorcom, na ich wnioski, stosownych informacji w formie telefonicznej oraz bezpośrednio w siedzibie, a opis systemu monitorowania i kontroli jakości paliw został zamieszczony przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jako organu zarządzającego systemem, na stronie internetowej UOKiK.

(akta kontroli str. 5)

1.2

a) W okresie objętym kontrolą w Inspektoracie obowiązywał Regulamin Organizacyjny z dnia 11 lipca 2017 r., dalej: „Regulamin”.

W § 14 ust. 1 Regulaminu zapisano, iż do zadań Wydziału Kontroli Artykułów Nieżywnościowych i Usług, dalej: „Wydział”, należało podejmowanie i prowadzenie kontroli przedsiębiorców w zakresie:

- detalicznego handlu artykułami nieżywnościowymi;
- hurtowego obrotu artykułami nieżywnościowymi;
- produkcji artykułów nieżywnościowych;
- usług.

W Regulaminie zapisano również, iż w ramach swoich zadań, Wydział prowadzi postępowania przedkontrolne i pokontrolne, jak również wydaje opinie na wniosek organów celnych.

Zadania określone w § 14 ust. 1 Regulaminu realizowane były także przez trzy Delegatury Inspektoratu: w Krośnie, w Przemyślu i w Tarnobrzegu.

Wydział w celu wykonywania swoich zadań podejmował m.in. działania w zakresie:

- wydawania przez upoważnionych pracowników decyzji i postanowień administracyjnych w imieniu Wojewódzkiego Inspektora IH oraz kierowania żądań w trakcie kontroli przez upoważnionych pracowników Wydziału;
- realizacji uprawnień w zakresie postępowania w sprawach o wykroczenia, w tym postępowania mandatowego przez upoważnionych pracowników Wydziału;
- opracowywania wystąpień, zarządzeń pokontrolnych oraz innych pism w postępowaniu pokontrolnym;
- opracowanie projektów pism wszczynających postępowanie, decyzji i postanowień administracyjnych;
- wstępnego badania zasadności środków odwoławczych od decyzji i postanowień wydanych w sprawach związanych z prowadzonymi kontrolami;
- sumowania wyników kontroli i opracowywania na ich podstawie okresowych i doraźnych analiz, informacji lub innych dokumentów analitycznych;
- współdziałania z innymi komórkami organizacyjnymi Inspektoratu w zakresie planowania i realizacji zadań kontrolnych;
- współpracy z laboratoriami wykonującymi badania prób towarów pobranych przez Wydział;
- współpracy z innymi organami kontroli i nadzoru oraz organami ścigania w zakresie realizowanych zadań;
- prowadzenia szkoleń w Inspektoracie w zakresie zadań Wydziału;
- bieżącego wprowadzania danych do baz informatycznych używanych w Inspektoracie.

(akta kontroli str. 6-19)

Do podstawowych obowiązków (według zakresów ich obowiązków) dwóch pracowników Wydziału w zakresie realizacji zadań związanych z monitorowaniem i kontrolą jakości paliw stałych należało m.in.:

- przeprowadzanie kontroli jakości paliw stałych;
- prowadzenie postępowań pokontrolnych (w tym administracyjnych) dotyczących przeprowadzonych kontroli jakości paliw stałych;
- opracowywanie zestawień, informacji i sprawozdań z przeprowadzonych kontroli jakości paliw stałych;
- współpraca z innymi urzędami w zakresie paliw stałych;
- systematyczne prowadzenie rozpoznania rynku odnośnie występujących nieprawidłowości, w tym dotyczących paliw stałych i wykorzystywanie wyników prowadzonego rozpoznania w działalności kontrolnej;
- prowadzenie w czasie kontroli paliw stałych niezbędnych czynności wyjaśniających i zabezpieczających dowody w ramach posiadanych upoważnień;
- rzetelne dokonywanie ustaleń oraz udokumentowanie tych ustaleń w materiałach kontroli;
- terminowe kompletowanie materiałów z kontroli i przekazywanie akt kontroli przełożonemu oraz przedkładanie propozycji co do wykorzystania ustaleń kontroli;
- opracowywanie projektów wystąpień pokontrolnych;
- bieżące samokształcenie zapewniające znajomość przepisów regulujących obrót towarowy, w tym zwłaszcza w zakresie paliw stałych;
- uczestniczenie w szkoleniach wewnątrzzakładowych, jak i centralnych, zwłaszcza w zakresie paliw stałych;
- współpraca z laboratoriami wykonującymi badania próbek wyrobów pobranych do badań w czasie kontroli.

(akta kontroli str. 20-33)

b) Dla realizacji nowych zadań w zakresie kontroli jakości paliw stałych w Inspektoracie, w 2019 r. zostały zatrudnione dwie osoby na stanowiskach starszego specjalisty w Wydziale Kontroli Artykułów Nieżywnościowych i Usług.

c) W związku z zatrudnieniem dwóch osób realizujących zadania związane z kontrolą jakości paliw stałych, w Inspektoracie zostały poniesione koszty:

- wynagrodzenia dwóch pracowników w 2019 r. w wysokości 75 753 zł, oraz
- wyposażenia dwóch stanowisk pracy w wysokości 15 620 zł.

(akta kontroli str. 5)

1.3

W okresie objętym kontrolą pięciu pracowników Inspektoratu uczestniczyło w szkoleniu na temat *Poboru próbek paliw stałych - teoria i praktyka*⁷.

(akta kontroli str. 20-33)

⁷ Szkolenie to zostało przeprowadzone firmę SGS sp. z o.o.

1.4

Inspektorat nie posiada systemów informatycznych przeznaczonych wyłącznie do wykorzystania w procesie monitorowania i kontrolowania rynku paliw. Wykorzystywane w pracy Inspektoratu systemy informatyczne nie wymagały specjalnego dostosowania do realizacji nowych zadań w zakresie kontroli jakości paliw stałych. Nie zostały poniesione żadne koszty na ich modyfikację.

(akta kontroli str. 5)

1.5

a) Stosownie do art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o *Inspekcji Handlowej*⁸, do zadań Prezesa UOKiK należy opracowywanie kierunków działania Inspekcji oraz okresowych planów kontroli.

Prezes UOKiK w dniu 5 października 2016 roku przekazał Wojewódzkim Inspektorom Inspekcji Handlowej⁹, dokument pn. *Kierunki działania inspekcji handlowej, zawierający* wytyczne dotyczące kierunków działania Inspekcji.

Wśród kierunków działania określonych we wskazanym dokumencie znalazły się postanowienia dotyczące kontroli paliw w zakresie spełniania norm jakości paliw w systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, a w ramach wskazanych działań założono kontrole przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu paliw stałych.

Dokument ten nie zawiera wytycznych, ani też odniesień do działań związanych z kontrolą paliw stałych.

(akta kontroli str. 34-57)

b), c) Kontrole dotyczące jakości paliw stałych nie były ujmowane w planach kontroli Inspektoratu.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 pkt 11 lit. b ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o *systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw*¹⁰, dalej: *ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw*, do zadań Prezesa UOKiK należy m.in. sporządzanie planu kontroli jakości paliw stałych.

W związku z powyższym, w dniach 16 lipca 2019 r. oraz 30 grudnia 2019 r. Prezes UOKiK skierował do Wojewódzkiego Inspektora pisma, do których załącznik stanowił *Program kontroli jakości paliw stałych w 2019 r.* oraz *Program kontroli jakości paliw stałych w 2020 r.*

W *Programach* tych ustanowiono m.in. procedurę dotyczącą kontroli jakości paliw stałych (pkt 8).

Zgodnie z powołaną procedurą, w tygodniu poprzedzającym kontrolę, Wojewódzki Inspektor IH otrzymuje od upoważnionego dyspozytora UOKiK informację dotyczącą dnia lub dni następnego tygodnia, w których zaplanowano kontrolę na terenie województwa oraz podmiotu akredytowanego lub laboratorium, którego pracownicy dokonują poboru próbek paliw stałych we wskazanym przez dyspozytora w UOKiK miejscu, a następnie przewiozą pobrane próbki paliw stałych do laboratorium.

W związku z powyższym w Inspektoracie nie sporządzano rocznych planów kontroli paliw stałych (podmioty typował do kontroli Prezes UOKiK, bez udziału Inspektoratu).

⁸ Dz. U. z 2019 r., poz. 1668 ze zm.

⁹ Dokument ten według rozdzielnika został przekazany wszystkim 16 Wojewódzkim Inspektorom Inspekcji Handlowej.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 660.

We wskazanych Programach Prezes UOKiK określił również Procedurę kontroli spełniania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w art. 6b i 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, w ramach kontroli jakości paliw stałych oraz zakazu wprowadzania do obrotu paliw stałych, o których mowa w art. 7 ust. 7a ustawy (w pkt 11 wskazanych Programów).

W powołanej procedurze wskazano, iż kontrole, o których mowa powyżej mogą być realizowane poza kontrolą jakości paliw, w ramach kontroli własnych, a przedmiotem kontroli winni być przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu paliwa stałe.

(akta kontroli str. 58-227)

Wojewódzki Inspektor w Planach kontroli uwzględniał kontrole związane z wystawieniem przez przedsiębiorców świadectw jakości paliw stałych (art. 6c i 6d ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania, jakości paliw).

W okresie objętym kontrolą, Wojewódzki Inspektor otrzymał od Prezesa UOKiK następujące zlecenia przeprowadzenia kontroli w zakresie przekazywania nabywcom świadectw jakości paliw stałych:

- pismem z dnia 10 października 2018 r. Prezes UOKiK zlecił Wojewódzkiemu Inspektorowi przeprowadzenie 10 kontroli w IV kwartale 2018 r.,
- pismem z dnia 4 stycznia 2019 r. oraz 29 stycznia 2019 r. Prezes UOKiK zlecił Wojewódzkiemu Inspektorowi prowadzenie 10 kontroli w I kwartale 2019 r.,
- pismem z dnia 8 marca 2019 r. UOKiK zlecił Wojewódzkiemu Inspektorowi przeprowadzenie 20 kontroli w II kwartale 2019 r.

W Planie pracy Wojewódzkiego Inspektora na III kwartał 2019 r. założono 20 kontroli, na IV kwartał 2019 r. założono przeprowadzenie 5 kontroli wystawiania świadectw jakości paliw stałych, a w Planie kontroli Inspektoratu na pierwszy kwartał 2020 roku ujęto minimum 1 kontrolę wystawiania świadectw jakości paliw stałych (do dnia zakończenia niniejszej kontroli przeprowadzono łącznie 11 kontroli w zakresie jakości paliw stałych).

(akta kontroli str. 228-438)

d) W Inspektoracie nie ustanowiono formalnych procedur w zakresie typowania podmiotów do kontroli dotyczących wystawianych świadectw jakości paliw stałych. Typowanie podmiotów do kontroli w zakresie prawidłowości wystawiania świadectw jakości odbywało się na podstawie Zarządzenia Inspektora Wojewódzkiego *w sprawie dokonywania w Wojewódzkim Inspektoracie Inspekcji Handlowej w Rzeszowie przedkontrolnej analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców.*

Na podstawie powyższego Zarządzenia, przy sporządzaniu propozycji kontroli brano pod uwagę m.in. takie czynniki jak: wagę i częstotliwość wykrywanych niezgodności podczas kontroli danego obszaru we wcześniejszych okresach, analizę skarg i zgłoszeń, wyniki własnego rozeznania rynku, specyfikę danego obszaru, obowiązek wykonywania kontroli w danym obszarze oraz inne okoliczności uzasadniające podjęcie kontroli w danym obszarze.

(akta kontroli str. 439-462)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przygotowanie Wojewódzkiego Inspektoratu do zadań związanych z kontrolą jakości paliw stałych. W ocenie NIK Wojewódzki Inspektorat właściwie przygotował się do realizacji nowych zadań, w tym dostosował strukturę organizacyjną do ich realizacji, a także zatrudnił i przeszkolił pracowników, pod kątem tych zadań.

OBSZAR

2. Wywiązywanie się Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej z nałożonego obowiązku dotyczącego kontroli jakości paliw stałych

Opis stanu faktycznego

2.1

Podstawowymi kryteriami analizy ryzyka wystąpienia nieprawidłowości wykorzystywanymi przez Inspektorat do typowania podmiotów podlegających kontroli jakości paliw stałych były:

- wyniki ostatniej kontroli i waga stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień,
- termin ostatniej kontroli – jeżeli przedsiębiorca wprowadzający paliwo stałe do obrotu celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła, nie był przedmiotem kontroli lub też czas od ostatniej kontroli wynosił dwa lub więcej lat, przyjmowano duże ryzyko wystąpienia nieprawidłowości.

Ponadto kontrola jakości paliw stałych jest obowiązkiem, który nie był przez Inspekcję Handlową realizowany przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej i stwarzał duże prawdopodobieństwo występowania nieprawidłowości.

Do kontroli typowane były podmioty zlokalizowane w różnych częściach województwa podkarpackiego. Podstawą przyjęcia przesłanki wskazania danego podmiotu do kontroli było założenie, że informacja o objęciu danego podmiotu kontrolą oraz jej tematyka, będzie stanowić przedmiot zainteresowania innych podmiotów działających na tym samym terenie.

(akta kontroli str. 463-465)

2.2

W okresie objętym kontrolą, na terenie działania Inspektoratu nie było zidentyfikowanych producentów paliw stałych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

(akta kontroli str. 463-465)

2.3

Na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o Inspekcji Handlowej, Prezes UOKiK zlecił Wojewódzkiemu Inspektorowi IH przeprowadzenie w okresie od 2018 r. (IV kwartał) do 2019 r. (I półrocze) łącznie 40 kontroli w zakresie obrotu paliwami stałymi. Zleczone kontrole zostały przeprowadzone.

Zlecając przeprowadzenie kontroli, Prezes UOKiK wnosił o sprawdzenie, czy przedsiębiorcy przekazują konsumentom nabywającym paliwa stałe świadectwa jakości tych paliw, o których mowa w art. 6c ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Jednocześnie, w dniu 8 marca 2019 r. Prezes UOKiK polecił w kontrolach realizowanych do końca czerwca 2019 r. sprawdzić, czy przestrzegany był zakaz, o którym mowa w art. 7 ust. 7a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

W trakcie kontroli stwierdzono, iż:

- ośmiu kontrolowanych przedsiębiorców nie wystawiało świadectw jakości,
- 29 przedsiębiorców wystawiało świadectwa jakości nieprawidłowo sporządzone.

(akta kontroli str. 466-480)

2.4

W Inspektoracie, w 2018 r. zaplanowano i zrealizowano 10 kontroli, przedmiotem których było sprawdzenie wykonywania przez przedsiębiorców obowiązku wystawiania i przekazywania świadectw jakości podmiotom kupującym paliwa stałe (węgiel).

W 2019 r. zaplanowano i zrealizowano łącznie 68 kontroli, z czego:

- 55 kontroli dotyczyło sprawdzenia wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości paliw stałych;
- 12 kontroli dotyczyło sprawdzenia wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości oraz rzeczywistej jakości paliw stałych, wraz z pobraniem próbek do badań laboratoryjnych;
- jedna kontrola była następstwem wcześniej przeprowadzonej kontroli i związana była z zapoznaniem kontrolowanego z wynikami badań laboratoryjnych próbek.

W 2020 r. (do dnia 20 lutego) przeprowadzonych zostało 11 kontroli wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości, w tym w sześciu przypadkach skontrolowano również rzeczywistą jakość paliw stałych wraz z pobraniem próbek do badań laboratoryjnych.

(akta kontroli str. 56-412, 463-480)

Po wejściu w życie ustawy o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, do dnia 9 sierpnia 2019 r. w prowadzonych przez Inspektorat kontrolach jakości paliw stałych nie były prowadzone czynności polegające na pobieraniu i badaniu próbek tych paliw, pod kątem zgodności z parametrami wymienionymi w rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych¹¹ i w dołączonym świadectwie jakości paliw stałych wystawionym przez kontrolowanego przedsiębiorcę.

W okresie od 9 sierpnia 2019 r. do 20 lutego 2020 r., w Inspektoracie zostało przeprowadzonych 46 kontroli, z czego w 18 kontrolach wraz ze sprawdzeniem wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości oraz były prowadzone czynności polegające na pobieraniu i badaniu próbek tych paliw. W pozostałych 28 kontrolach były prowadzone tylko czynności polegające na sprawdzeniu wystawiania i przekazywania przez przedsiębiorców świadectw jakości.

(akta kontroli str. 56-412)

W powyższych kwestiach, Wojewódzki Inspektor IH wyjaśnił, iż organem właściwym do udzielenia wyjaśnień, jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów będący, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, Zarządzającym systemem monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Udzielający wyjaśnień podał, iż do ustawowych zadań Zarządzającego należy m.in.:
- sporządzanie planu kontroli (w tym planu poboru prób do badań laboratoryjnych),

¹¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 1890

- zawieranie umów z akredytowanym laboratorium lub innym podmiotem na pobieranie próbek paliwa, jeżeli do ich pobrania potrzebne są specjalistyczne umiejętności lub specjalistyczny sprzęt techniczny.

Zadaniem Wojewódzkiego Inspektora IH, będącego zgodnie z ustawą organem, przy pomocy którego Zarządzający realizuje swoje zadania, jest realizacja jego poleceń we wskazanym zakresie i zleconych terminach.

(akta kontroli str. 477)

Szczegółowym badaniem NIK objęto 32 kontrole, z których:

- 10 kontroli z 2018 r. (od dnia 29 listopada) dotyczyło realizacji przez przedsiębiorców obowiązków wynikających z art. 6c i art. 6d ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;

- 10 kontroli z 2019 r. (I półrocze) dotyczyło realizacji obowiązków określonych w art. 6b, art. 6c i art. 6d oraz art. 7 ust. 7a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;

- 12 kontroli z 2019 r. (II półrocze), przedmiotem których była kontrola jakości paliw oraz realizacja obowiązków określonych w art. 6b, art. 6c i art. 6d oraz art. 7 ust. 7a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

W okresie od 2018 r. (IV kwartał) do 2019 r. (I połowa) kontrole były realizowane przez Inspektorat jako kontrole zlecone, na podstawie pism kierowanych do Inspektoratu przez Prezesa UOKiK.

Kontrole realizowane przez Inspektorat w 2019 r. (II połowa) i 2020 r. (do dnia 20 lutego) były planowane w kwartalnych planach pracy kontrolnej Inspektoratu, przesyłanych Prezesowi UOKiK do zatwierdzenia.

(akta kontroli str.466-476)

W kontrolach stwierdzono, iż wystawiane świadectwa jakości nie były zgodne z rozporządzeniem Ministra Energii z 27 września 2018 r. w sprawie wzoru świadectwa jakości paliw stałych¹². W szczególności, w nieprawidłowy sposób podawano parametry paliw stałych w kolumnie nr 7 świadectw jakości tych paliw, tj. niewskazanie ich jako przedziału jednostronnie zamkniętego. Ponadto w świadectwach nie wskazywano w punkcie nr 5 systemu certyfikacji lub innego dokumentu stanowiącego podstawę do uznania, że określony rodzaj paliwa stałego, dla którego jest wystawiane świadectwo jakości, spełnia wymagania jakościowe określone w rozporządzeniu Ministra Energii w sprawie wzoru świadectwa jakości paliw stałych.

W okresie objętym kontrolą, Wojewódzki Inspektor wydał 10 decyzji o wymierzeniu kar pieniężnych na łączną kwotę 115 tys. zł. Podstawą nałożenia kar były ustalone w toku kontroli jakości paliw stałych nieprawidłowości, polegające na niewystawianiu przez kontrolowanych przedsiębiorców świadectw jakości paliw.

Na podstawie wyników dwóch kontroli poddanych szczegółowej analizie ustalono, iż Wojewódzki Inspektor IH wydał na podstawie art. 35a pkt 9 lit. a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw decyzje o wymierzeniu kar pieniężnych przedsiębiorcom, którzy wprowadzając do obrotu paliwa stałe, nie wystawiali świadectw jakości tych paliw. W jednej kontroli ukarany przedsiębiorca złożył od decyzji Wojewódzkiego Inspektora odwołanie do Prezesa UOKiK, który zaskarżoną decyzję utrzymał w mocy. Kary zostały wymierzone w kwotach po 10 tys. zł każda i wpłacone przez ukaranych przedsiębiorców.

W trakcie kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu paliw stałych, o których mowa w art. 7 ust. 7a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

¹² Dz. U. z 2018 r., poz. 1892

(akta kontroli str. 466-476)

Kontrolerzy NIK przeprowadzili oględziny czynności kontrolnych wykonywanych przez pracowników Inspektoratu, w trakcie kontroli dwóch podmiotów wprowadzających paliwa stałe do obrotu, celem wykorzystania ich przez sektor komunalno-bytowy dla celów wytwarzania ciepła.

Wykonywane w trakcie kontroli przez inspektorów IH działania były prowadzone zgodnie z przepisami ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Czynności kontrolne były zgodne z procedurami określonymi przez Prezesa UOKiK w *Programie kontroli jakości paliw stałych w 2020 r.*

W trakcie kontroli, przez kontrolerów IH zostały sporządzone:

- protokoły pobrania próbek paliwa stałego, zawierające elementy określone w art. 20 ust. 2 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- protokoły przyjęcia próbki/próbki kontrolnej paliwa stałego (węgla kamiennego) do badań laboratoryjnych;
- protokoły pobrania próbek paliw (do użytku wewnętrznego IH), zawierające dane określone art. 21 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

W kontroli zostały pobrane od kontrolowanych dokumenty dotyczące pochodzenia i jakości badanych paliw.

(akta kontroli str. 466-476)

2.5.

W okresie objętym kontrolą, w Inspektoracie nie wystąpiły przypadki wniesienia sprzeciwu przez przedsiębiorców wobec podjęcia i wykonywania przez inspektorów IH czynności kontrolnych związanych z badaniem jakości paliw stałych z naruszeniem przepisów art. 48, art. 49, art. 50 ust. 1 i 5, art. 51 ust. 1., art. 54 ust. 1, art. 55 ust. 1 i 2 oraz art. 58 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców*¹³.

(akta kontroli str. 466-476)

2.6

W okresie objętym kontrolą, do Inspektoratu wpłynęła jedna skarga dotycząca potencjalnych nieprawidłowości przy wprowadzaniu paliw stałych do obrotu, celem użycia ich przez sektor komunalno-bytowy. Skarga została złożona w dniu 20 sierpnia 2018 r. telefonicznie, przez anonimowego konsumenta.

Skarga dotyczyła podejrzenia, że skład węglowy w Rzeszowie oferuje do sprzedaży węgiel kamienny gorszej jakości pochodzący z Ukrainy, jako węgiel kamienny z kopalni Sobieski. Przeprowadzona przez Inspektorat kontrola nie potwierdziła zarzutów.

(akta kontroli str. 465)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Przed podjęciem kontroli, w Inspektoracie były prowadzone analizy prawdopodobieństwa wystąpienia nieprawidłowości w działalności podmiotów prowadzących handel paliwami stałymi. Trafność typowania podmiotów do kontroli miała potwierdzenie w wynikach kontroli. Kontrole były przeprowadzane zgodnie z przepisami prawa oraz z procedurami określonymi przez Prezesa UOKiK.

¹³ Dz. U. z 2019 r., poz. 1292

Liczba przeprowadzonych przez Inspektorat kontroli jakości paliw stałych była uzależniona od decyzji Prezesa UOKiK, jako Zarządzającego systemem monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 3 kwietnia 2020 r.

Kontrolerzy
Paweł Adamski
Doradca prawny

/-/

Paweł Rakowski
Starszy inspektor k. p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/